Ministerstvo životního prostředí

Vážený pan ministr Ing. Marian Jurečka

Vršovická 1442/65

Praha 10, PSČ 100 10

Stanovisko obcí z NP České Švýcarsko ke studii MŽP k požáru, k Analýze okolností požáru v NP České Švýcarsko vypracované HZS ČR a dalšímu postupu při odstraňování škod po kůrovcové kalamitě a po požáru v území

Ministerstvo životního prostředí zadalo v reakci na požár vypracování několika odborných studií. S první z nich (Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko? – kolektiv autorů) seznámilo veřejnost 6. 1. 2023.

Studie dokládá, že příčinou rychlého a v prvních dnech nezvladatelného šíření požáru byla zejména vysoká rychlost větru v kombinaci s velmi nízkou vlhkostí půdy, vzduchu, vegetace a také vysokou teplotou. Stejně tak konstatuje, že **v odumřelé smrčině hořely silně a celoplošně všechny stromy, jejich koruny, ležící kmeny i významná část organických horizontů na povrchu půdy a v odumřelém smrkovém porostu byly častější vyšší stupně síly ohně.**

Kmeny stojících a ležících stromů poskytly ohni výjimečně hořlavý materiál ve výjimečně vysokém objemu oproti jiným částem ekosystému. Ležící kmeny na plošinách a na dnech údolí s intenzivním hořením rovněž fungovaly jako centra hoření, v jejich těsné blízkosti došlo proto k úplnému shoření nadložních půdních horizontů až na minerální půdy. Největší síla hoření byla dosahována v dospělých smrkových lesích odumřelých v důsledku recentní gradace lýkožrouta smrkového, nejnižší síla hoření byla dosahována v dospělých bukových lesích. Intenzivně hořely i holiny.

Liniové prvky typu cest, průseků aj. mohou postup požáru významně zbrzdit, nemohou jej ale ani při šířce desítek metrů zcela zastavit. Význam těchto prvků do budoucna by měl být hodnocen racionálně s ohledem k jejich reálným možnostem limitace požáru.

Některé závěry jsou vyvozovány z chybného předpokladu, že **zástupci samospráv-starosty bylo vyžadováno plošné kácení a vyvezení veškeré dřevní hmoty z území. Jde o nepravdivou manipulaci. Starosty obcí byla již od roku 2019 konstatována obava z hromadícího se množství suchého kůrovcového dřeva, kterou považovali za zvýšené požární nebezpečí. Tato obava byla opakovaně ze strany Správy NP odmítána a stanovisko vědců ze správy NP znělo: „Odumřelé stromy prakticky nehoří..."! Důrazně se ohrazujeme proti této manipulaci! Některými zpracovateli je tato studie, bohužel, komunikována velmi účelově (viz např. mediální výstupy prof. Hrušky) a škodí tak snahám o změnu atmosféry a obnovení vzájemné důvěry mezi ochranou přírody a samosprávami.**

Hasičský záchranný sbor ČR vydal Analýzu okolností požáru v NP České Švýcarsko. **V rámci pravidelných kontrol bylo ze strany HZS opakovaně konstatováno, že zdroje požární vody v území neumožňují použití pro hasební zásah**, především z důvodu špatného přístupu, nízké hladiny vody nebo zanesení. **Dále je uváděno, že území NP (zvláště bezzásahové zóny) představuje zvýšené riziko pro zasahující hasiče a ovlivnilo zásadním způsobem průběh a rychlost zásahu. Je dále uvedeno, že ze strany NPČŠ nebyly dodrženy povinnosti uvedené v zákonu o požární ochraně – byly stanoveny zdroje požární vody a komunikace pro požární zásah, přičemž tyto nebyly udržovány v použitelném stavu. To mělo zásadní vliv na šíření požáru.**

Závěrem je uvedeno i že ze strany Národního parku České Švýcarsko **nebylo přistoupeno v rámci vyhodnocení dlouhodobých povětrnostních podmínek, které vytvářely zvýšené požární nebezpečí**

vzniku požáru, k regulaci kůrovcem zasaženého hořlavého materiálu v lese nebo vytvoření dalších opatření proti šíření požáru (např. požární pásy).

Ani jeden výše materiál, bohužel, nezachycuje vliv **rozhodnutí Správy NP, dle doložitelných mediálních vyjádření ředitele Pavla Bendy, že oheň v počátku nechtěli hasit, ale oblast chtěli nechat vyhořet.** Přesto lze konstatovat, že **odborné závěry potvrzují oprávněnost obav starostů z vysokého požárního nebezpečí**. S ohledem na celkovou rozlohu a klimatické trendy toto nebezpečí nadále trvá.

Obě vydané zprávy se v zásadě shodují, že vysoké množství uschlého kůrovcového dřeva je silně hořícím materiálem!!! Přiměřeně rozsáhlé liniové prvky typu cest, průseků aj. mohou postup požáru významně zbrzdit.

Gradace kůrovce a následné uschnutí většiny smrkových lesních porostů, následně v kombinaci s požárem má zásadní dopad na průchodnost území. Nadále zůstávají uzavřeny či odznačeny desítky kilometrů turistických cest. Mimo provoz je i plavba na lodičkách v soutěskách Kamenice u Hřenska, omezen je i přístup na Pravčickou bránu. Dopady na cestovní ruch jsou zásadní, vznikají obrovské ekonomické ztráty podnikatelům i obcím.

Zdůrazňujeme, že starostové nikdy nepožadovali plošné kácení, ale pouze bezpečnostní kácení pro ochranu obydlí a přístup techniky.

Požadujeme proto:

1) předložit neprodleně komplexní řešení se závazným harmonogramem protipožárních opatření v NPČŠ a přilehlém území,
2) bezodkladné dokončení kácení suchých smrkových porostů v blízkosti obcí,
3) urychlené předložení rámcového harmonogramu prací vedoucí ke zprůchodnění všech aktuálně uzavřených turistických cest, vč. stanovení závazných termínů, což byl mimochodem zadaný úkol ze společného jednání s ministrem,
4) po diskusi s obcemi stanovit rozsah a zprůchodnit neznačené turistické trasy a historické cesty zapadané po kůrovcové gradaci mimo klidová území,
5) vyhradit nové turistické trasy v klidových územích, jako kompenzace za neprůchodnost většiny území NP,
6) neprodleně zajistit kompenzace za újmu pro evakuované občany a podnikatele, jejichž podniky byly v době požáru uzavřené.

Závěrem zdůrazňujeme, že obce NP odmítají nést dlouhodobé důsledky a dopady stavu území po kůrovcové kalamitě a po požáru, které zásadně a bezprecedentně omezují cestovní ruch a rozvoj obci. Obce se ohrazují proti alibistickému přehazování zodpovědnosti za rizikový stav území ze státu na samosprávy, tak jak se děje např. v případě soutěsek Kamenice ve Hřensku. Zároveň upozorňujeme, že liknavý postup státní správy v realizaci odstraňování škod a poskytování náhrad po kůrovcové kalamitě a po ničivém požáru, aktivuje u části podnikatelů a veřejnosti požadavek na zrušení národního parku.

27. 1. 2023

S pozdravem z Českého Švýcarska starostové měst a obcí:

Doubice	Ing. Jan Drozd	.....
Hřensko	JUDr. Zdeněk Pánek	.....
Chřibská	Ing. Jan Machač	.....
Janov	Ladislava Kotková	.....
Jetřichovice	Marek Kny	.....
Krásná Lípa	Jan Kolář	.....
Růžová	Helena Křížková	.....
Srbská Kamenice	Jitka Voglová	.....
Staré Křečany	František Moravec	.....

Na vědomí: Správa NP ČŠ, Ing. Zbyněk Linhart, senátor za Děčínsko